प्रथम सेट I

प्राश्निक कोड क्र. 10/2371.

पृष्ठ क्र.—01
प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

परीक्षा का नामः—पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय संस्कृतव्याकरणम् विषय कोड 1001 माध्यम संस्कृतम्

कुल प्रश्न 14

समय—3 घण्टा पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र॰01	उचितविकल्पं चित्वा लिखत —	1×6=6
क	(iv) उः	
ख	(ii) इमम्	
ग	(i) शेऽ सुपि	
घ	(iii) पुनः	
ङ	(i) लट्	
च	(ii) चतुर्भिः	
प्र॰02	प्रदत्तैः शब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत —	1×6=6
क	भवसि	
ख	लुक्	
ग	तानि	
घ	दिश्	
ङ	तृतीया	
च	आत्मनेपदी	
प्र॰03	युग्ममेलनं कुरुत —	1×6=6
	षट्चतुर्भ्यश्च — नुडागमः	
	आपः — जस्	
	इदम् — नपुंसकलिङ्गे प्रथमैकवचनम्	
	विना — अव्ययपदम्	
	लिट् — भूतानद्यतनपरोक्षार्थम्	
	कुहोश्चुः — चवर्गादेशः	

हस्ताक्षर [signature]

शाकेमुभो—726—मपसंसंभो—3-2-23—1,000

प्राश्निक कोड क. ....

पृष्ठ क. 02

परीक्षा का नाम – पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड – प्रथम / द्वितीय

प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

विषय – संस्कृतव्याकरणम् विषय कोड – 1001 माध्यम............................

कुल प्रश्न 14

समय – घण्टा

पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न कमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र. ४	शुद्धवाक्यानां समक्षम् " आम " अशुद्धवाक्यानां समक्षम् " न " इति लिखत –	1×6=6
क	आम ।	
ख	न ।	
ग	आम ।	
घ	आम ।	
ङ	न ।	
च	न ।	
प्र. 05	एकपदेन - उत्तरं लिखत –	1×6=6
क	मया	
ख	गौः	
ग	नुमागमः	
घ	कृन्मेजन्तः	
ङ	गत्मा	
च	चतुर्थी	
प्र. 06	एकवाक्येन - उत्तरं लिखत –	2×5=10
क	देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु ।	
ख	गमहनजनखनघसां लोपः क्ङिन्यनङि ।	

हस्ताक्षर

	ग	अगादीत्, अगदीत्	
	घ	अभ्यास संज्ञा	
	ङ.	वसुस्रंसुध्वंस्वनडुहां दः	
प्र	07	विभक्तिना सह पदं योजयेत	2×3=6
	क	अमुष्मै चतुर्थी	
	ख	विद्वान् प्रथमा	
	ग	राज्ञि, राजनि सप्तमी	
प्र०	08	ससूत्रेण व्याख्यायताम् । (केचन पञ्च)	3×5=15

राजा = प्रातिपदिकात् राजन् शब्दात् सु विभक्तौ । राजन् + सु इति जाते "सुडनपुंसकस्य" इत्यनेन सर्वनामस्थान संज्ञायां "सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ" इत्यनेन उपधा दीर्घे राजान् + सु इति जाते "हल्ङ्याब्भ्यो दीर्घात्सुतिस्यपृक्तं हल्" इत्यनेन सुलोपे "नलोपः प्रातिपदिकान्तस्य" इत्यनेन नलोपे राजा सिद्धमिति ।

द्यौः = दिव शब्दात् प्रातिपदिकात् प्रथमैकवचने सु विभक्तौ दिव + सु इति जाते "दिव औत्" इत्यनेन वकारस्य औत् आदेशे अनुबन्ध लोपे दि + औ + स् इति जाते "इको यणचि" इत्यनेन यणि संयोगे द्यौ + स् इति जाते रुत्व विसर्गे द्यौः सिद्धमिति ।

चत्वारि = प्रातिपदिकात् चतुर् शब्दात् जस् विभक्तौ, "जश्शसोः शि" इत्यनेन शि आदेशे अनुबन्ध लोपे। चतुर् + इ "इति जाते, "चतुरनडुहोरामुदात्तः" इत्यनेन आमागमे अनुबन्ध लोपे, मित्वादन्त्यादचः परे कृते चतु + आ + र् + इ इति जाते "इको यणचि" इत्यनेन यणि वर्ण सम्मेलनेन चत्वारि सिद्धमिति

— नाशित्र

प्राश्निक कोड क. ....
परीक्षा का नाम – पूर्व मध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड – प्रथम/द्वितीय
विषय – व्याकरणम् विषय कोड – 1001 माध्यम..........................
कुल प्रश्न ......14..........
समय – घण्टा

पृष्ठ क. – 04
प्रश्न पत्र / आदर्श उत्तर

पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न कमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
	भविष्यामः = भू सत्तायाम् धातोः "लृट् शेषे च" इत्यनेन लृट्लकारे अनुबन्ध लोपे भू + ल इतिजाते, लस्य स्थाने "तिप्तस्झिसिप्थस्थमिब्वस्मस्तातांझथासाथांध्वम्-इड्वहिमहिङ्" इत्यनेन मस् प्रत्यये। शपि प्राप्ते तं प्रबाध्य "स्यतासीलृलुटोः" इत्यनेन स्य प्रत्यये भू+स्य+मस् इतिजाते "आर्धधातुकं शेषः" इत्यनेन आर्धधातुकसंज्ञायाम् "सार्वधातुकार्धधातुकयोः" इत्यनेन गुणे अवादेशे "आर्धधातुकस्येड्वलादेः" इत्यनेन इडागमः "अतो दीर्घो यञि" इत्यनेन दीर्घे रुत्व विसर्गे भविष्यामः सिद्धमिति।	
	अगमत् = गम्लृ गतौ धातोः लुङ् लकारे प्रथमपुरुषैक वचने लुङि स्थाने तिपि प्रत्यये "लुङ्लङ्लृङ्क्ष्वडुदात्तः" इत्यनेन अडागमे अनुबन्धलोपे अ+गम्+ति इति जाते, सार्वधातुकत्वात् शपि प्राप्ते तं प्रबाध्य "च्लि लुङि" इत्यनेन च्लौ "च्लेः सिच्" इत्यनेन सिचि प्राप्ते तं प्रबाध्य "पुषादिद्युताद्यॢदितः परस्मैपदेषु" इत्यनेन अङि अनुबन्धलोपे अ+गम+अ+ति इतिजाते "इतश्च" इत्यनेन इकार लोपे वर्ण सम्मेलने अगमत् सिद्धमिति।	

हस्ताक्षर

विषयः संस्कृत व्याकरणम् (1001)

आदर्श-उत्तरम्

प्र. 09	अधोलिखितेषु अशुद्ध कारक वाक्यानां शुद्धिः करणीयाः (कोऽपि ... चत्वारः)		
क	श्री रामचन्द्राय नमः ।	2×4=8	
ख	वृक्षात् पत्रं पतति ।		
ग	सीता रामेण सह वनं गच्छति ।		
घ	सः भिक्षुकाय भोजनं ददाति ।		
ङ	अहं पठनाय विद्यालयं गमिष्यामि ।		
प्र. 10	केचन द्वयोः सूत्रयोः निर्देशानुसारं सम्पूर्णं लिखत —	4×2=	8
क	ऋत्विग्दधृक्स्रग्दिगुष्णिगञ्चुयुजिक्रुञ्चां च ।		
ख	तिप्तस्झिसिप्थस्थमिब्वस्मस् तातांझथासाथांध्वम् — इड्वहिमहिङ् ।		
ग	नेर्गदनदपतपदघुमास्यतिहन्तियातिवातिद्रातिप्सातिवपति — वहतिशाम्यतिचिनोतिदेग्धिषु च ।		
प्र. 11	हिन्दी गद्यांशस्य संस्कृते अनुवादः कुरुत —	04	
	। स्वविवेकानुसारं मूल्यांकनं करोतु ॥		
प्र. 12	श्लोकस्य हिन्दीभाषायां अनुवादं कुरुत —	4	
	॥ स्वविवेकानुसारं मूल्यांकनं करोतु ॥		
प्र. 13	निबन्धलेखनं करोतु —	10	
	॥ निबन्धं वीक्ष्य स्वविवेकानुसारं — मूल्यांकनं करोतु ॥		
प्र. 14	अधोलिखितसूत्राणां किमपि एकस्य सूत्रस्य व्याख्यां उदाहरणसहितं लिखत —	05	

अमित